AKSU

Giresun Halkevi Dergisi

Sayı : 47
Eylûl 1947

YEŞİLGİRESON . Matbaası
GİRESUN

Halkevi çalışmaları
1- Temmuz - 947 den itibaren

GÜZEL SANATLAR

● 24-7-947 tarihinde Lozan günü münasebetiyle Halkevi salonunda caz konseri verilmiştir.

● 26-7-947 tarihinde İzmir dilsiz ve körler mektebi elemanlarından Ahmet başar tarafından kemanla konser verilmiştir.

● 13, 14-9-947 Cumartesi ve pazar akşamları Halkevi salonunda konser verilmiştir.

● 25, 26 – Eylûl – 947 akşamları Halkevi Konferans salonunda caz konseri verilmiştir.

TEMSİL

● 25, 26-9-947 akşamları Halkevi konferans salonunda (İhtiyar kız) piyesi temsil edilmiştir.

DİL EDEBİYAT

● 14 – Temmuz – 947 günü Halkevi salonunda Lütfü Güngör tarafından (Lozan) konulu bir konferans verilmiştir.

SPOR

● Deniz bayramı için müsabakalar tertiplenmiş, birincilere ve musabakada derece alanlara hediyeler verilmiştir.

KÜTÜPHANE ve YAYIN KOLU

● Kütüphaneye üç ay içinde Tarih kurumu, Dil kurumu, G. sekreterlikten resmi ve hususî teşekküllerden 180 kitap gelmiştir. 20 kitap satın alınmıştır.

DERGİ YAYINI

● 1 – Temmuz – 947 de (Aksu) dergimizin 45 ve 46 sayıları neşredilmiştir.

SOSYAL YARDIM

● 9 hasta muayene edilmiş ve 14 reçete ile fakirlere ilaç alınmıştır. 16 lira para yardımı yapılmıştır.

Sayı : 47
Cilt : IV

Yazı İşlerini İdare Eden
SUAT AKGÜN

Eylûl
1947

A K S U

GİRESUN VE ÇEVRESİ HALKEVLERİNİN DERGSİ

Konuşma

İnönü'yü Kucaklarken..

Yüce Cumhurbaşkanımız, Milli Kahraman İsmet İnönü, Eylul ayının 23 üncü Salı günü « Savarona » yatı ile Giresonumuza onurlar ve mutluluklar bahşettiler.

Bir memleket için ne büyük bir gündür bu .

İnönlerinde, Sakaryalarda kahramanlık destanlarını tarih sahifelerine altun harflerle yazan, Türk milletinin mâkûs talihini yenen, bu büyük kumandanı selâmlamak, onu doya doya, bir kere daha kucaklamak saadetinin ilâhî ve bulunmaz saadetine mazhar olduk.

Büyük adını Tarihin kitabelerine yazdıran ve kazandığı zaferleri ile, Türk milletini minnet ve şükran içinde bırakmış olan gözbebeğimiz İnönü'yü, bu aziz kahramanı; İstiklâl savaşında cephelere gönderdiği iki gönüllü alay ile emrinde bulunan Giresonluların arasında görmek, ne erişilmez ilâhî bir saadet olmuştur.

"Aksu„ bu tarihi hadiseyi sütunlarına mefharetle kaydederken duyduğu hazzın pâyânı yoktur. Onu minnet ve şükranla selamlarız.

Nuriahmed Çimşid

Büyük Devlet Adamları

Yazan : İ. H. SOYER

Memleketimizde demokrasi usullerinin kuvvetlendirilmesi ruhu ve zihniyeti hakim olmağa başlamış bulunduğu bir devirde demokrasiye ençok sadık ve bağlı kalmış bulunan garp dünyasında yetişmiş devlet adamlarından bağzılarının siyasî hayatlarına ve prensiplerine bir göz atmak faydadan hali olmasa gerektir .

Bu yazıda kendisinden bahsetmek istediğimiz adam Fransanın meşhur simalarından Leon Blum'dur. Ajans haberleri geçenlerde onun Türkiyeyi ziyaret edeceğini bildirdiler. Fransanın Avrupa tarihindeki büyük rolünü ve önemini tekrar etmeyi zâit görüyoruz. Fransa; hürriyetin ve demokrasinin beşiği unvanını almaya layık bir memlekettir. İnsanlık ve medeniyet tarihinde çok mühim bir mevkii olan (insan hakları) beyannamesi bundan 158 sene evvel Fransada yayınlanmıştır.

Bizde modern edebiyat Fransız eserlerini tercüme ve taklitle başlamıştır. Esasen Fransız milletinin ince ruh ve zekâsının yarattığı Fransız lisanı cihanşumul bir şöhret ve kıymet kazanmış ve bütün dünyada diplomasi lisanı olarak kabul edilmiştir. Bizim halkımız arasında (Frenk) tabiri bütün Avrupalılara alem olmuştur. Fransa; sayısız âlim, Edip ve Kâşifler ve Napolion ponapart gibi cihanşumul şöhrete haiz devlet adamları da yetiştirmiştir. Fransada hürriyet için mücadele edenler hakiki bir feragat ve fedakârlık örneği olmuşlardır. Meşhur inkılâpçı Danton'a hayatını kurtarmak için memleketten kaçması teklif edildiği zaman: "Vatanı kunduralarımın altında beraber kaçırmak imkânı varmıdır?„ cevabını vermiştir ki daima zikredilen bir darbı mesel olmuştur. Vatan uğrunda bile bile ve severek ölüme atılmanın bundan daha mükemmel bir örneğini bulmak mümkünmüdür? Halbuki birçok memleketlerin siyasî tarihini incelediğimiz zaman görürüzki; iktidarda bulundukları zaman çok cesurane ve cüretkârâne hareket eden politikacılar tehlikeyi gördükleri zaman uçuruma sürükledikleri

memleketi ve milleti bırakıp kendi canlarını kurtarmak için firar yolunu tutmuşlardır.

Burada hayatından bahsetmek istediğimiz devlet adamı Leon Blom bir ihtilal ve inkılâp adamı değildir. Kendisinin siyasi meslek olarak benimsediği "sosyalizm„de Avrupada yeni doğmuş bir akide değildi. Leom Blomun 1935 denberi Pariste Popüler gazetesinde intişar etmiş olan makalelerini ve Fransız meclisinde söylemiş olduğu nutukları toplayarak, büyük bir kitap haline getirmişler, adına da (Tarih hükmünü verir) demişler. Bu kitaptan anlaşılıyorki Leom Blum Fransanın ve dünyanın siyasi durumu hakkında en isabetli görüş sahibi bir adamdır. Kendisi müfrit sağcılık ve müfrit solculuk ceryanlarından uzak olarak medeniyet dünyasında bugün büyük bir itibar görmüş olan mutedil bir politika takip etmiş ve bu sayede İngilizler ve Amerikalılar nezdinde Fransanın itibarını yükseltmiştir. Amerikaya yaptığı seyahat neticesinde memleketine muazzam bir kredi sağlamıştır. Fransanın siyasi durumunun en nazik ve kararlı bir döneminde yani, dördüncü Cumhuriyetin Cumbur başkanı seçileceği sırada Fransız milleti iktidar makamını kendisine teslim etmişti, Leom Blüm dürüst ve samimi siyasetin mücessem bir timsali sayılabilir. O hiçbir zaman her ne bahasına olursa olsun iktidar mevkiini işgal amacını güdmemiş memleketin mukadderatına uygun görmediği zaman Cumhur Başkanının, iktidara davet tekliflerini daima red etmiştir. Kendisinin dürüst ve isabetli görüş sahibi bir adam olduğu, seçtiği dostlardan da kolaylıkla sezilebilir. 1938 de kabine teşkili teklifini red edince Cumhur Başkanı hiç olmazsa başka birini tavsiye etmesini rica ettiği zaman; Heryuyu göstermiştir. Heryu Türkiyeyi de ziyaret etmiş, Türk Milletinin ve Atatürkün dostluğunu kazanmış, Fransanın radikal sosyalist partisine mensup halkcı bir devlet adamıdır ve bugün de parlemento başkanıdır.

Leom blumun politikasında (Makyavelizm) i bulmak asla mümkün değildir. Başbakanlığı zamanında kendisini ziyaret eden Alman hariciye nazırı Ribentropa: (Azizim sizinle konuşmaya başlamazdan evvel birbirimizi iyi tanımamız lâzımdır) demiştir. Bu cevap dürüst politikanın en açık bir misali olarak gösterilebilir kendisi bu sözle nazizimle sosyalizmin uzlaşmasına imkân olmadığını Makyavelik usullerle oportürizme de taraftar olmadığını anlatmak istemiştir .

1906 da neşrettiği ve bütün dünyada büyük ilgi uyandıran (Dü Maryaj) namındaki eseri de sosyal kanaatlarının açıklığına, samimiyetine emsalsiz bir delil teşkil etmektedir. Kendisi bu eserde Fransız halkının büyük

bir ekseriyetinin husumetini kazanmak bahasına olarak, inandığı hakikatları haykırmaktan çekinmemiştir. Bunda; kuvvetle müdafaa ettiği prensip, ahlâk, adet ve kanunlarda tabiat kanunlarının hakimiyetini göz önünde bulundurmak keyfiyetidir.

Leom Blumun siyasi hayatında Türk Milletini alâkadar eden oldukça önemli ve enteresan bir vakıada vardır. 1938 yılında iktidar mevkiinde bulunduğu sırada şahsına yapılan hücumlara cevap verirken. Türk gazeteleri tarafından "Ben bir Türk kafası değilim) şeklinde tercüme edilerek tenkit mevzuu yapılan bir cümle kullanmıştı. Bu neşriyata karşı durumu tavzih etmiş ve Türk milleti hakkında sempatisini bildirmişti. İstidraten söyliyelimki bu; bizdeki tercüme hatalarına bir örnek teşkil eder. Türk matbuatının bu yanlış tercüme ve tefsirleri Leom Bluma Türk milleti hakkındaki sempatisini açığa vurmak fırsatını vermiştir.

Hitler Almanyasının vesyaeti altına girmiş olan Peten rejimi tarafından Fransa'nın bozgunluk ve felâketinin mesul ve müsebbibi olarak muhakeme altına alındığı zaman kendisi teslihatı ihmal etmek ve bilhassa kırk saatlik iş haftası kanununu çıkararak yurda zarar vermekle suçlandırılmıştı. Halbuki bu suçlamlar haksızdı O Bilâkis teslihatı artırtığını rakamlarla isbat etmiştir.

En çok tenkide uğrayan, kırk saatlik iş haftası kanunu, hakkındaki müdafaası da tamamen haklı ve mantiki idi, çünkü bu kanun çıkarıldığı zaman Fransada işsizlerin sayısı milyonları buluyor ve bu işsizler tazminat alıyorlardı. Bu kadar büyük bir kütlenin, çalışacak iş bulamadıkları bir zamanda diger işçileri fazla çalıştırmakta ne gibi bir faide mülahaza edilebilir? Fakat müdafaasının daha enteresan bir tarafı vardırki o da şudur "Ben iktidar mevkiine, Fransız milletinin, serbest seçimle tezahur eden arzu ve iradesiyle geldim ve takip ettiğim siyaset milletin tasvibine mazhar olmuş bir siyasetti, eğer bu siyaset bir suç idise bütün Fransız milletinin suçlu olarak benimle beraber bu mahkeme huzuruna getirilmesi lâzımdır„ demişti.

Bu sözler; millet iradesile ve açık bir programla iş başına geçen bir adamın icabında kendisini nekadar büyük bir kuvvet ve cesaretle müdafaa edebileceğini gösteren parlak bir misaldır.

Leom Bluma büyük adamı sıfatını bu yazıda indî bir mülahaza ile biz verdiğimiz zannına düşülmesin. Türkiye radyo gazetesi; 6 Şubat 947 yayımında (Yeni zamanlar) dergisinin bir yazısı dolayisile; kendisinden bahsederken, onun hakkında büyük devlet adamı tabirini kullanmıştır .

Akşam Edenler

Yağmur altında düşünmek
Çileden çıkarcasına
Asfalt caddelerin büyük günahı
Boynuma olsun sevgilim
Gir koluma,.

Padişahların şehrindensin,
Dört yanın (Yedi tepe)
Ve hürsün Üsküdarın karşısında,.
. . . .

Türkü söyle bir akşam üstü
Kendi kavlince,
Gülhaneden karşı kıyılara
"Haniyada benim elli dirhem ırakım
içer içer geçmez benim merakım,,
Ciğer parem
Bu gün de akşam oldu.

O. Turgut PAMİRLİ

Sözün kısası; siyasi partiler kuran adamlar, Leom Blomun hayatını çok iyi incelemeli ve onun açıklık ve dürüstlük sistemini kendilerine rehber ittihaz etmelidirler. Bilhassa yurt menfaatını her türlü siyasi mülâhazaların üstünde tutması ne kadar sitayişle anılsa azdır.

İ. H. Soyer

Bir Avuç Fındık, Bir Yığın Sıhhattır!

Yazan : **Kemal PEKER**

Derlerki: İyi yiyen adam, iki adam olmaz amma, muhakkakki bir zorlu adam olur.

İyi yiyen adamdan maksat ve murat, çok yiyen adam demek değildir herhalde; öyle olsa idi, bir yumurta gıdası veren pırasadan, aynı gıdayı almak için tam bir çuval yemek lâzım gelirdi ve hem de biz burada ne dediğimizi ve neler yememiz lâzım geldiğini tesbit veya münakaşa etmek de istemiyoruz.

Burada başarılmak istenilen iş, daha ziyade istihsal bölgesi Koradeniz kıyılarında, büyük bir çoğunluğun ayakta tutunmasını temine yarıyan baştacı bir mahsulün iç pazarda lâyıkile sürüm ve yenmesini sağlamakdır.

Memleketimizde 1923 den 1939 za kadarki devre içinde tütün ve üzümden sonra en yüksek dövizi getiren ve 14 milyonu bulan, harp yıllarında ise, 19 - 24 milyona yaklaşan, geçen yılda 57 milyonu aşan FINDIK mahsulünün, sahil ve dahildeki illerimizde istihlâki sulh ve sükûn yıllarında % 3 - 5 şi, 1940 dan 1944 de kadar da yüzde 30 - 35 şi geçmemiştir.

Bundan da anlaşılıyorki; bu ürün Türkiye için bir mahsul olmaktan çıkmış, (çünkü iç pazarda fazlasile istihlâk edilemediğine göre) doğrudan doğruya bir dış ticaret emtiası ve harcıalem metaı olmuştur.

Bununla beraber, besleyici maddelere diger kuru meyvelerden fazla sahip olan fındıklarımızdan, biraz da gerek kendimizin çerezlik olarak gerekse barış yıllarında Avrupa kara kıt'asının daha çoğunu pasta ve soğuk tatlılarda sarfetmek suretile faydalandığı şekilde faydalanmak üzere esaslı bir inceleme metodu takip edilerek, fındık meyvesinden neler yapılabildiği ve neler yapılabileceği ortaya konulmak istenilmiştir.

Tarih boyunca ziraatı yapılagelen ve birçok vesikaların şerh ve şahadetlerine dayanarak, mukaddes bir gıda maddesi olduğu tanınan fındık, hiç şüphe yokki cihanın kuruluş günlerini takip

Kelimelerin Dili

Bir dili var kelimelerin
İnsanların konuştuğu dilden başka;
Gece karanlıkta fısıldaşırız,
Gündüz aydınlıkta,.

Kelimeler var içimi gün gibi doldurur,
Kelimeler var korkar kaçınırım.
Üşürüm, dost yüzlü kelimelerde ısınırım,
Kelimeler var ayrılığına dayanamam,

Kelimeler var duruşu dost, bakışı dost;
Kelimeler var, ellere birşey demez
Gün gibi okşar içimi benim,
Ben onlarsız olamam,..

Coşkun ERTEPINAR

eden günlerde, insan oğlunun midesine inen ilk orman mahsullerinden biri idi. Bunun doğruluğuna eski kaynakların hemen hepsi söz birliği ederler.

Vels'in; "Cihan tarihinin umumi hatları„ kitabında adı geçen "İlk Vahşi Adam„ ismindeki eser, buna en güzel bir misal teşkil eder .

İtalya'da birçok azizlerin adiyle anılan Fındık meyvesi Anglosakson Noel sofralarında da an'anevî bir adet olarak baş köşeyi işgal eder. Bundan önceki etüdlerimizde de belirtildiği üzere; ilk Çin medeniyetinde bakanların sofrasında bulundurulabilen başlıca meyve fındıktı.

Eski tıb tarihinde olduğu kadar, 20 inci yüzyılın tıb âlemine de en zengin ve mukavvi bir meyve olarak girmiştir. Bundan ötürüdür ki, "bir avuç fındık, bir yığın sıhhat "sözü ile alınır ve halk diline, "Lokman hekim, günde bir avuç fındık yiyende dert aramış da bulamamış„ şeklinde girmiştir. Tıb âlimleri raporuna gelince; onların da fikri şudur:

Fizyolojik kaidelere göre; "Bir insanın güçlü ve kuvvetli olabilmesi için senede lâakal 15 kilo fındık yemelidir.„

Büyük Vülgarizasyon eserlerile tanınmış meşhur Dr. Pritz Kahn'da;

"Ağır iş gören işçi vücuduna fazla kalori veren bir gıda almalıdır. Fındık, ceviz cinsi mevyeler yemelidir.„ diyor.

Konuya bu güzel girişten sonra, şimdi biraz da fındığın ihtiva ettiği başlıca gıda maddelerini ve bunlara ait unsurları görmüş olacağız.

Fındık bilhassa Türkiye fındıklarının Giresun Yağlı Tombul cinsi lezzet, rayiha ve çeşni itibarile en makbul olanıdır ki, yağlı ve azotlu maddeleri sinesinde barındırmakta ve alelumum kalori mukayeselerinde daima ön safta bir yer almaktadır. Bir kilo cevizin temin ettiği kalori 2.360 olduğu halde, ayni miktar fındığın kalorisi 3.040 dır ve hemen hemen şekerin 3.800 zünden sonra ikinci, üçüncü katakoriye dahil olur. Yağlı maddeler bakımından da durum hemen aynıdır.

Fındık % 66.47, Ceviz % 57.62 badem de % 53.02 proteini ihtiva eder.

Vitamin konusundaki yeri de, küçümsenmiyecek kadar mühim olup, A vitamini şüpheli; B. vitamini orta C vitamini Bire nazaran daha fazladır.

Fındığın yaş ve kuru halinde iken terkibinde bulunan çeşitli unsurlar da şunlardır :

Madddeler	Taze iken	Kuruduktan Sonra
Su	% 40.00	% 3.77
Azot	% 8.40	% 15.62
Yağ	% 38.00	% 66.47
Şeker	% 10.10	% —·00
Lenyoz	% —·00	% 9.03
Seliloz	% 2.00	% 3.28
Kil	% 1.50	% 1.83
Yekûn	100.00	100.00

FINDIĞIN DÜNYA MİLLETLERİNDEKİ İSTİHLAKİ :

Çin'de taze fındıklar ateşte kızardıktan sonra tahta havanlarda döğülür, çaya karıştırılarak içilir. Peiping kapalı çarşısında şekerlemeciler fındık şekeri yaptıkları gibi, kuru meyve olarak da sarfolunur.

ESKİ YUNAN'LILARDA : Tarih vesikaları; milâdın birinci yüzyılında, kadim Yunan medeniyetinin fındık yağını tanıyıp yenildiğini ve fındık kabuğundan bir nevi sarı boya yapıldığını Hekim Dioskoridis kaydeder.

ROMALILAR'DA : Yaş ve kuru olarak yenilen fındık, kavrulup satılırdı da.

Yayla Yolları

Sahilden dağlara uzayıp gider
Kıvrıla kıvrıla yayla yolları.
Hastayı, dertliyi hep iyi eder.
Dağlara yaslanan yayla yolları.

Yeşillik içinde bir yılan gibi,
Uzayıp gidiyor yayla yolları,
Canana kavuştum, bu yalan gibi;
Kandırma gel beni yayla yolları.

Serin rüzgârların estiği yerde
Bin şifa bulunur burda her derde
Benim dediğime sende he de de
Varsın cünbüş yapsın yayla yolları

Kulakkaya 1947

YABANCI

İTALYA'DA : Çikolata ve şekerleme sanayiinde kullanılan fındıklar, bazı bölgelerde öğütülüp buğday ve çavdar ununa karıştırılmak suretiyle ekmek yapılır.

İNGİLTERE'DE : Yukarda belirttiği veçhile Yortu sofralarında bulundurulmak üzere Kasım ve Aralık aylarında bu memlekete Kabuklu, Badem, Sivri ve Foşa fındık ihracatı yapılır.

Arap MEMLEKETLERİNDE ; Ramazan ayında baklava ve hamur tatlılarında kullanılması için ehemmiyetli miktarda fındık ithal edilir.

Bu arada fındıktan yapılan başlıca soğuk tatlı, pasta ve lüks gıdalara ait formüllerden birkaçını veriyoruz :

— Sonu 18 inci Sahifede —

Behcet Necatigil'e Dair

Yazan ; **Naci BOZKIR**

Bakarsınız o şiirlerden birinde Behçet Necatigil'le bir misafirliğe gideriz. Rahat ve sade bir ev... küçük çocuklar vardır orada afacan ve sevimli çocuklar; bütün gün oynamışlar, yorulmuşlardır; bir köşede çocukluğun o temiz ve rahat uykusunu uyumaktadırlar. Rahat bir ev, çoluk - çocuk... Bir çatı altında ve gözlerden uzak bu ne güzel saadettir böyle! İçinize hoş duygular dolar; böyle bir hayatın hasretini çekeriz. Hayalimizde ufak bir yuva kurarken birden yaşamak zorluğu gelir akla. Küçük bir memur, fakir bir işçi, bir esnaf, bir ameleyizdir nihayet. Fakirlik belimizi bükmüştür. Sesler duyarız: «Dikkat derler, kapılma aşka!..» O zaman hayal kurmaktan başka bir şey gelmez elinizden. Bir yalnızlık, bir gariplik içinde, dudaklarınızda acı bir tebessüm, kendi kendinize alay ederek yavaşça mırıldanırız:

Dostum, fena olmaz, evlilik hakkında
Bir kitap okusak.

Gerçi "Dikkat, kapılma akşa!.." diyen sesler duyarız ama, gene de sevmekten kendimizi alamayız. Bazan bir balık sayesinde eski bir dostu hatırlarız bazan karşımızda zevkettikten sonra tiksindiğimiz fakat "sellere kapılınca yine de gittiğimiz" kadınları buluruz, alçak gönüllüdür onlar, yüzyirmibeş kuruşluk ikibuçuk liralık saadet satarlar bize. Fakat bazan da bir başkasına tutulmuş birini severiz, bizi tersler:

Benim derdim bana yeter,
Git işine;

Fakat ne de olsa serde gençlik vardır. Ve tam sevme çağıdır. Seneler kuş gibi uçmaktadır ve sonumuz da nasıl olsa bir avuç topraktır. Ve ilerde: ((Bir gün gelir bu yollardan - Şahit ister geçtiğime)) demek zorunda kalacağız. Bunun için gençlik icabı severiz, böylece yaprak da ağaca bağlanır :

Seni iş başında sırtına geçirdiğin
Siyah gömleğinle seviyorum.

Sevdiğimiz de bizim gibidir; çalışan, alnının teriyle geçinen biri. görülüyor ki bu şiirlerde aşk mücerret olarak ele alınmamıştır; burada gördüğümüz aşk, bugünkü sosyal ve ekonomik şartlar içindeki Türkiyede yaşıyan fakir ve orta halli insanların aşkıdır.

Romantik Şiir

Kestanenin altındaki şezlonglara,
Akşamları beraber otururduk.
Gözlerimiz dalar giderdi uzaklara,
Bazan havadan sudan konuşurduk.
Sevi sevdadan hiç söz açmamıştık.
Ama bilirdi kendisini sevdiğimi.
A canım, nasıl anlatayım, işte
Biraz musiki, biraz resim, biraz şiir gibiydi.

Aradan hayli zaman geçti,
Gözlerimiz uzaklara dalmadan,
Yalnız sevi sevdadan
Bahsettiğimiz sevgililer oldu.
Hatırlayınca kestanenin altını
Ne dersin sızlayı verdi içim.
Meğer onun kadar hiç birini sevmemişim.

Ç. Altan

Bakarsınız bir başka şiirde, bir kahveci kızı boynunu bükerek mırıldanır :

Okutmadılar Orta'dan sonra,
Tahsilim de kaldı yarım .
Güzel olsam, zengin olsam
Anlarım

Bunları söyleyen yalnız bir kahveci kızımıdır! Onun gibi Orta'dan sonra okuyamıyarak fabrikalara gidenler, yüzlerinin rengi de tütün gibi sarı reji kızları, Behçet'in "Genç kızlar gördüm yüzleri vereme benzer dediği kızlar, bir memuriyet bularak sırtına siyah bir gömlek geçirmiş olanlar evlerde kapanmış kalmış kızlar... Az mıdır bunlar? Onlar da hep aynı çaresizlik içinde, kahveci kızı gibi, boyunlarını bükerek :

Güzel olsam, zengin, olsam
Anlarım .

diye mırıldanıyorlar mı ?

Behcet Necatigil'de yalnızlık içinde bunalmış, geceleyin yollar gibi sokaklarda kalmış erkekle de sık sık rastlarız. Bir bekârsınız ansızın yanından geçen bir kızın arzulu ve davetkâr bakışlarını neden sonra farkeden bir delikanlı çıkar karşımıza.

Bir bakarsınız, tanımadığı bir şehirde cansıkıntısından bütün gün dolaşan bir garip kişi görürüz; gezmekten ayaklarına karasu inmiştir, akşama doğru ağlamaklı olur. O yalnızdır, gariptir, eş - dost uzakta kalmıştır; içmesin de neylesin bu adam :

Çünkü geceye karşı konur iki türlü:
Biri ailece evlerde,
Öbürü, harvurup ömrü
İçkili yerlerde·

Behçet Necatigil'de tabiat şı-

iri de vardır; hemde şimdiye kadar okuduklarımıza hiç benzemeyen bir tabiat şiiri: Kır şarkısı, Şu samimiyète, şu gülümseyerek konuşmaya bakın:

Ellerime hanımböcekleri, konuyor.
Ne şeker şey onlar.
Uç böcek, Uç böcek diyorum,
Uçuyorlar.

Bu şiri. O okuduktan sonra hanım böceklerini sevmemek mümkünmü ?

Behcet Necatigil, bir insanın ilgilenmesi, lâzım gelen şiirlerinde onlardan bahseder. Harp olmuş, nice insanlar ölmüş, niceler evsiz - bark sız anasız - babasız kalmıştır. Bir- küfeci bile harpten, harbin getirdiği sefaletten bahsettiği halde, bir şair bundan niçin bahsetmesin? Behçet'in denizaltı şiirinden bir parça alıyorum:

Harp patladı, nüfus azaldı ,
Çehreler ufaldı .
Toprağın üstü kan içinde yüzdü.
Ölüleri yerleştirmekte
Aciz gökyüzü .

Ve şair, bu vahşet karşısında "İnsanlık sevgisi lâfta kaldı„ demekten kendini alamaz .

Harp, yalnız savaşanları mı mahvetti? Harp dışında kalan Türkiye'de biz az mı sıkıntı çektik, az mı kötü günler yaşadık?..

BUĞULU CAM

Gökleri, yıldızları geç bir kalem;
Birde mazi mali bu ağızları !
Bak ne düşünmekte elâlem .
kaşık kadar kaldı yurdumun kızları,
Bu bahar vakti verem ,
Aldı gu asızları .

Geçim derdi canımıza tak dedi ;
Gel de bahset havadan, sudan ,
kalmadı yaşamanın eski lezzeti ;
Nerdesiniz memleketimin bolluk çağları
Artık kalkın da derin uykudan
Emrinize verelim mısradan .

Öyle kötü bir zamanda yaşayan insan, ölümü düşünmekten kendini alabilir mi? Behcet Necatigil, bazan saadetin kendisine bu dünyada gelmeyeceğine inanarak ölümü beklediğini söyler; bazan da "yaşamak öyle güzel ki„ der ve ölmek arzusundan vazgeçerek "ölüm sen beni aldatamazsın - Aklımda„ diyerek bu dünyaya olan bağlılığını anlatır .

§§§

Behcet Necatigil'in şiirlerinin konuları bunlardır işte. O, kendi zamanını, beraber yaşadığı, her gün görüp tanıdığı insanları, onların dertlerini, sevinçlerini, küçük ve temiz hayallerini veriyor şiirlerinde. Onun şiirlerinde kendimizi, haklı buluyoruz. Gerçi şiirde bir kişi konuşur; fakat bu konuşan, geniş bir insan kütlesinin dertlerini, sevinçlerini kendi kalbinde duymuş, bu geniş insan kütlesinin nazlı sözcüsü olmuştur. Fertçi gözüken bu şiirlerin böyle bir sosyal karakteri vardı.

Behçet Necatigil'in güzelliği göklerin güzelliğine benzer; bu şiirler de gökler gibi. her türlü süsten, yapmacıktan uzak ve öylesine sade, derin, tesirlidir.

Yeni şiir küçük bi. zümreye değil de halka hitap etmek istiyor. O zaman şairin halktan halkın dertlerinden, sevinçlerinden birtakım meselelerinden, halkın konuşmasile bahsetmesi

icap eder. Bnoun içindirki yeni nesil şairlerinde konuşma dilinin zenğinliğinden istifade gayeti görülür.

Beecet Necatigil'in de he şiirinde konuşma dilinin ifade zenginliğinden gayet ustalıkla faydalandığını görüyoruz .

Behcot Necatigil'in şiirlerinde çok tabiî, rahat bir söyleyiş vardır. O hakikaten söyleyecek sözü olduğu için şiir söyler. Bundan dolayi şiirlerinde hiçbir zorakilik. kendini sıkma yoktur.

Behcet Necatigil, kolayca pek meşhur olmuş bazı şairlerimizin yaptıkları numaralara tenezzül etmediği için, o şairler kadar tanınmamıştır Çünkü Behcet :

Üstüne çevrilen aydınlıklar içinden
Gece - beni kutrtar !

diyen bir şairdir. Kendi halinde, çalışır ve eser verir. "Kapalı çarşı„ ne güzeldi. Hele o hitab çıkardıktan sonra yazdığı şiirler: Kızlar, deniz altı, geceleyin erkekler, Barbaros meydanı, renkli fener, Buğulu cam, ölü utanıyor..

Behçet Necatigil'in yeni neslin en değerli şairlerinden biri olduğuna inanıyorum.

İstanbul; 2 - Mart 947

Naci Bozkır

Telli Telgraf

Al götür beni
Dilediğin yere,
Bir kapı çalınsın
Bir kapı açılsın,
Alışveriş başlasın efkâr üzre

Bir şehirde tutulmuşum sevdaya'da
Birinden gemiler alıp götürmüş
Deli divane,
Liman liman
Al götür sıra sende

Dünya içre,
Dilediğin yere
Bir kapı çal ,
Bir kapı aç,
Çalabilirsen,
Açabilirsen
Telli telgraf.

Osman Turgut PAMİRLİ

Scarmentado'nun Seyahatları

Voltair'den çeviren :
M. Kâzım TACAL

1600 senesinde HANYA şehrinde doğdum. Babam orada Vali idi: öyle hatırlıyorum ki, İRO isimli aşağılık bir şair, doğuşumdan sonra, doğrudan doğruya MİNOS sülâlesinden dünyaya geldiğimi öğen şiirler yazmış; fakat babam valilikten ayrılınca ancak PASİPHAE ve âşıkından geldiğimi yazdı. Bu İro öyle fena bir adamdı ki, bütün GİRİD adasında bundan daha can sıkıcı bayaı bir adam bulunamazdı.

Onbeş yaşımda babam beni Roma'ya tahsile görderdi, Bütün hakikatleri öğrenmek umidile geldim, zira Çin'den Alp'lere kadar bana büsbütün aksi öğretilmişti, Kendisine tavsiye edildiğim MONSİGNOr PROFONDO acaip bir adam ve dünyadaki âlimlerin en dehşetlilerinden biri idi. Bana Aristo'nun bütün tasnifleri ni öğretmeğe kalkıştı, az kalsın beni de minyonları arasına katacaktı; yakayı zor kurtardım.

Roma'da bir takım dinî âyinler' şeytan taşlamaları ve bazı yağmalar gördüm. Çok tedbirli bir kadın olan (Papa'nın gözdesi) La Signora Olimpia'nın satılması asla caiz olmayan birçok şeyleri sattığı söyleniyordu. Ben o zaman her şeyi hoş gören bir çağda idim. Yüksek tabakadan FATELO isimli genç ve hoş bir kadın bana aşkını itiraf etti. O, artık mevcud olmayan bir mezhebin genç havarilerinden muhterem Peder POİGNARDINI ve muhterem peder ACONITI ile kur yapmaktaydı, bana lutuflarını bahş ederken onları da avutmasını b i l m i ş t i; f a k a t bu iş a z k a l s ı n aforoz edilmeme ve zehirlenmeme sebeboluyordu, SAINT - PIERE şehrinden böylece güzellikle ayrıldım.

Adaletli LOUIS (XIII.) zamanında Fransa'da seyahat ettim. Fransada bana ilk sorulan sual: Halk tarafından eti kızartılarak her isteyene dağıtılan MARECHAL D'ANCRE'dan bir parça isteyip istemediğim oldu.

Bu hal, bazan mecliste bir sandalya, bazan iki satırlık bir yazı yüzünden mütemadiyen iç harplere sebeb oluyordu. Altmış senedir bu ateş bazan sönük bazan şiddetle alevlenmiş olarak bu güzel memleketi alt üst ediyordu. Bunlar sözde, Galikan kilisesinin kurtuluşu idi. Kendi kendime "Hayret! dedim, aslında yumşak huylu olan bu halkı asıl karekterinden kim ayrılabilir? Eğleniyor, SAINT BARTHELEMY ayinleri yapıyor, ancak eğlence ile meşgul olduğu zamanlar ne mes'uttur„ dedim.

Ingiltereye geçtim, ayni kavgalar orada da ayni hırsları kışkırtıyordu. Katolik azizler, kilise uğruna, Ingiltereyi kâfirlerden temizlemek için kıralı ve ailesini ve bütün parlementoyu berhava etmeğe karar vermişlerdi. VIII. inci Hanri'nin kızı Bahtiyar Kraliçe Marie'nin maiyetinden beşyüzden fazla adamı ateşe attırdığı meydanı bana gösterdiler. Irlandalı bir rahip bunun çok güzel bir iş olduğunu temin etti; bir kerre, yakılanlar hep Ingilizdi, ikincisi asla mukaddes sudan içmedikleri gibi SAINT PATRICE mağarasına da inanmıyorlardı. Kraliçe MARIE'nin hâlâ azizleştirilmediğine şaşıyor, fakat kardinal yeğeni tarafından münasip bir zemanda muhakkak olacağını ümid ediyordu.

Kavimlerin en sâkini olanlar arasında biraz sükûnet bulurum ümidile Hollanda'ya geçtim. LAHAY'e geldiğim zaman muhterem bir ihtiyarın başı kesiliyordu. Bu, Cumhuriyete en çok liyakat kazanmış Başvekil BARNEVELDT'in saçsız kafası idi· Merhametten acaba kabahati ne, yoksa hükûmete ihanet mi etti? diye sordum. Siyah mantolu bir protestan nazır, „daha da fenasını yaptı, bu adam, dinle olduğu kadar diğer iyi işlerle de insanlığın necat bulabileceğine inanıyordu. Takdir buyurursunuz ki, bu gibi telâkkiler bir yayılırsa Cumhuriyet asla yaşayamaz, bu kadar kötülüklerin düzeltilmesi için sert kanunlar koymak lâzım„ dedi. Memleketin derin bir diplomatı içini çekerek: "Heyhat! efendi, bu iyi zamanlar daima böyle gitmez, bu halk ancak tesadüfen bu kadar şevkli olur; karekterinin aslı menfur müsamahakârlığa inanıştır. bir zaman sonra müsamahası yeniden tutacak; işte bu insanı titretiyor„ dedi. Kendi hesabıma bu tevazu ve müsamaha zamanının bir an evvel gelmesini temenni ederek Ispanya'ya yollandım.

Saray erkânı SEVILL'de idi, galyonlar gelmiş, herşey senenin en güzel mevsiminde bolluk ve saadet içinde idi· Limon ve portakal ağaçlarile süslü bir caddenin nihayetinde kıymetli kumaşlarla d ö ş e n m i ş merdivenlerle çevrili muazzam bir taht gördüm. Kral, kraliçe, erkek ve kız çocukları muhteşem bir kameriye altında idiler. Bu muhteşem ailenin karşısında daha yüksek bir taht vardı. Seyahat arkadaşlarımdan birine „bu taht herhalde ALLAH'a tahsis edilse gerek, başka bir işe yarayacağını hiç zannetmiyorum„ dedim. Ciddi bir ispanyol tarafından işitilen bu sözler bana bir hayli pâhalıya maloldu. Bu esnada büyük bir Enkizitör göründü ve oradan halkı takdis etti; ben ise bazı resmi geçidler yapılacağını yahud boğa güreşleri seyredeceğimizi zannediyordum.

Ikişer ikişer geçen, siyahlı, beyazlı yalınayak, yahud giyimli, sakallı sakalsız, başlıklı, başlıksız bir papas kafilesi geldi: peşlerinden cellad geliyordu; en sonra zaptiyelerin ortasında; üzerine şeytan ve alev reresimleri çizilmiş çuvallar giydirilmiş kırk kadar adam görünüyordu. Bunlar, Musayı inkâr etmeyen yahudiler, vaftiz analarile evlenen hırıstiyanlar, NOTRE DAME D'ATOCHA'ya inanmayanlar ve yahud HIERONYMITES kardeşler lehine paracıklarından vazgeçmek fedakârlığında bulunamayan zavallılar idi. Gayet dindarane güzel şarkılar söylendi, sonra bütün mücrimler ateşte yakıldı ve bundan kıral ailesi büyük bir ibret almış oldu.

Akşam yatmağa gittiğim zaman SAINTE HERMANDAD'ın Enkizisyonundan iki adam geldi, beni şefkatle kucakladılar ve hiçbir kelime konuşmadan içinde hasır bir yatak ve bir de haç bulunan serin bir hapishane odasına götürdüler. Orada altı hafta kaldım, sonunda muhterem peder kendisi ile görüşmem için ricada bulundu, pederane bir şefkatle beni uzun uzun kucakladı; iyi bir yere yerleştiremediğinden müteessir olduğunu, bu sefer bütün daireler dolu olduğundan

gelecek seferinde daha iyi rahat ettirileceğimi söyledi, ve sonra gayet samimi olarak neden dolayı burada bulunduğumu bilip bilmediğimi sordu. Muhterem peder her halde günahlarımdan olsa gerek dedim. " O halde hangi günah için? benimle e m n i y e t l e konuşabilirsiniz, dedi ise de hafızamı bir çok yoklamama rağmen bir şey bulamadım; kendisi izahetti·

Boşboğaz laflarımı derhal hatırladım. otuzbin real mukabilinde serbest bırakıldım. Beni, büyük enkizitörü selamlamak için götürdüler, bu terbiyeli bir adamdı, bana, küçük bayramını nasıl bulduğumu sordu. Fevkalâde bulduğumu söyledim ve nekadar güzel olursa olsun bu memleketi bir an evvel terk etmek için seyahat arkadaşlarımı bulmağa koştum. Onlar, bu zaman içinde ispanyolların din uğruna yaptıkları büyük işleri öğrenmek fırsatını bulmuşlardı. Amerikada hidayete eriştirmek için on milyon dinsizi boğazlatan veya ateşe attıran meşhur CHİAPA rahibinin hatıralarını okumuşlardı. Bunun biraz mübalağalı olduğunu zannediyordum; fakat kurbanlarını beş milyona dahi indirsek yine de şayanı hayret !

Seyahat arzusu beni mütemadiyen sıkıştırıyardu. Avrupa seyahatimi Türkiye ile bitirmeğe karar verdiğimden oraya hareket ettik. Göreceğim bayramlarda ne olursa olsun fikir beyan etmemeğe karar verdim. Arkadaşlarıma: "Bu Türkler dedim, vaftiz olmadıklarından dinsizdirler ve binaenaleyh muhterem enkizitör pederlerden daha çok zalim olurlar. Aman Muhammedilerin yanında sükûtu muhafaza edelim.,,

Oraya vardık. Türkiye'de Hanya'da bulunandan daha çok hristiyan kiliseleri görünce hayret ettim. Orada serbestçe, kimi Yunanca, kimi Latince ve bazıları da Ermenice olarak meryem anaya dua ve MUHAMMED'e beddua eden kalabalık papas sürüleri gördüm. Hayretimden "Bu türkler ne iyi adamlar!, Diye bağırdım.

İstanbulda Yunan ve Lâtin hıristiyanlar amansız düşman idiler; bu esirler sokakta birbirlerini ısıran ve efendileri tarafından ayrılmaları için sopalanan köpekler gibi birbirlerine saldırıyorlardı. Sadrazam rumları himaye ediyordu. Rum patriği beni lâtin patriğinde yemeğe gittim diye ittiham etti ve ancak beşyüz sikke karşılığı bağışlanabilen yüz değnek cezasına mahkûm ettirdi. Ertesi günü sadrazam boğduruldu; daha ertesi gün, bir ay sonra selefinin akıbetine uğrayan lâtin hamisi sadrazam rum patriğinin davetine gittiğim için beni yeniden ayni cezaya çarptırdı. Artık ne lâtin ve ne de rum kilisesi ile temas etmemek mecburiyetinde kaldım. Kendimi teselli için gayet müşfik ve dindar güzel bir çerkez odalık tuttum. Bir gece aşkının tesirile beni kucaklarken "LÂİLÂHE İLLÂLLAH, diye bağırdı. Bu Türklerin mukaddes sözleridir; halbuki ben bunu aşk ifadesi sanmıştım, Ben de kemali şevk ile LÂİLÂHE İLLALLAH diye bağırdım. Kadın Allaha çok şükür dedi, sen de Türk oldun. Ona, ben Allaha bana kuvvet verdiği için saadetimden böyle şükrettiğimi söyledim.

Ertesi gün beni sünnet etmek için imam geldi; bazı müşkilât çıkardığımdan mahallin kadısı beni kazıklamağa mahkûm etti; önümü ve arkamı ancak bin sikke mukabili zor kurtardım ve artık ne lâtin, ne rum duası işitmek ve nede bir yerde LÂİLÂHE İLLALLAH, diye bağırmamak kararile kapağı Iran'a attım.

Isfahana'a girerken Akkoyunlu mu. karakoyunlu mu taraftarı olduğumu sordular. Iyi olsunlar da benim için hiçbir farkı yok dedim. Şunu kaydetmek lâzım ki, Iran Akkoyunlu ve Karakoyunlu diye iki par-

tiye ayrılıyordu. Bazı tehlikeli fikirler taşıdığımdan alay ettiğimi zannettiler; koyunlardan kendimi kurtarmak bana bin sikkeye mal oldu.

Bana serbest ve rahat yaşandığını tavsiye eden bir rehber ile Çine uzandım. Her tarafı kan ve ateşe buladıktan sonra tatarlar oraya hâkim olmuşlardı; bir taraftan dominiken pederler, bir taraftan digerleri kimse farkında olmadan Allaha canlar kazandırdıklarını söyleyorlardı. Bu kadar gayretli hidayete eriştirenler görülmemiştir; bir yandan birbirlerine işkence ediyorlar, bir yandan Romaya ciIderle iftiralar yazıyorlardı; bir ruh için birbirlerine kâfir muameleleri ediyorlardı.

Aralarında selâm verme tarzından müthiş bir ihtilâf vardı. Cizvitler istiyordu ki, çinliler ana ve babalarını çin âdetlerine göre selâmlasınlar ve dominikenler de Roma usulile selâmlasınlar .

Tatar hükümdara benim papanın casusu olduğumu söylediler. Beni merasimle tevkif ederek bağlamak için yüksek meclis bir hakimi memur etti, o da dört zaptiyeye kumanda eden bir çavuşa emir verdi. Yüzkırk kere diz çöktükten sonra majestenin huzuruna götürüldüm. Bana hakikatan papanın casusu mu olduğumu ve papanın kendisini tahttan indirmek için buraya mı geleceğini sordu. Ona cevap verdim ki papa yetmiş yaşında ihtiyar bir rahiptir; mukaddes Tatar-Çin hükümdarının bulunduğu yerden dörtbin fersah uzakta oturur; etrafında muhafız olarak dörtbin şemsiyeli askeri vardır; Kimseye zararı dokunmaz ve haşmetmeap müsterih olabilirler. Bu hayatımın en az uğursuz sergüzeşti oldu. Beni Avrupaya geçmek için Makao'ya yollandılar.

Gemimiz Hindistan sahillerinde tamir lüzumu gösterdi. Bu zaman esnasında dünya mucizelerinden olduğu söylenen EVRENG-ZEYB'in Delhide'ki sarayını görmeğe gittim. Orada, Mekke Şerifinin gönderdiği mukaddes hediyenin kabul merasiminde bulundum. Bu Kâbenin (Beytullahın) süpürüldüğü süpürge idi. Bu süpürge bütün ruh kirlerinin temizlenmesi sembolüdür. EVRENG-ZEYB buna muhtaç görünmüyordu. bütün Hindıstanın en dindar adamı idi. Babasını zehirlettiği, kardeşlerinin birisini boğazlattığı muhakkaktır. Yirmi Raca ve bir okadar ümera işkencede can vermişlerdi; fakat bu hiçbir şey idi. Sadece dindarlığından bahsediliyordu. O ancak, Cuma namazlarından sonra bir çok kafalar kestiren Maroc hükümdarı Molla İsmail kıyas ediliyordu. Ben bu hususta hiçbir fikirde bulunamadım: seyhatlar bana, iki yüksek taht arasında bir karar vermemek lüzumunu öğretmişti. Kendisi ile beraber oturduğum genç bir Fransız Hind ve Marok hükümdarlarına lâzımgelen hürmeti göstermemek ihtiyatsızlığında, bulundu,

Avrupa'da adamlarının kafasını kesmeden, babalarını ve kardeşlerini öldürmeden memleketi güzellikle idare eden birçok hükümdarlar bulunduğunu söyledi. Hindli tercüman genç arkadaşımın kâfirce sözlerini aynen tercüme etti. Maziden aldığım derslerden hemen develerimizi yükletip Fransızla birlikte hareket ettik. Sonradan öğrendiğime göre, gece bizi tevkif etmek üzere gelen EVRENG-ZEYB'in zabitleri tercümandan başka kimseyi bulamamışlar; umumi meydanda tercümanı idam etmişler ve bütün dalkavuklar hiç müdahene etmeden ölümünün çok âdilâne olduğunu itiraf etmişler.

Kıt'amızın bütün iyiliklerinden tam bir saadet duymak için Afrikayı da görmek kalıyordu. Filhakika Afrikayı da gördüm. Gemimiz Zenci korsanlar tarafından esir edildi. Patronumuz birçok şikâyetlerde bulundu; onlara milletlerin haklarını

Bir Avuç Fındık,
Bir Yığın Sıhhattır!

Yazan : **Kemal PEKER**

(*Baş tarafı 6 ıncı sayfada*)

FINDIKLI DONDURMA :

Malzeme ; 125 gr. makinada çekilmiş kabuksuz FINDIK, yarım litre krem, bir paket şekerli vanilya, bir çorba kaşığı marasken, 5 çorba kaşığı toz şeker ve 2 yaprak beyaz jelatin.

Yapılması: FINDIĞI iyice döğdükten sonra vanilyalı krem terkibine ilâve ediniz. Kremi katı kar halini alıncaye kadar döğünüz. Şeker, marasken ve biraz sütte erimiş jelâtini karıştırınız, sonra dondurunuz .

DİPLOMAT BOMBASI :

1/4 litre tatlı krem, 1/4 litre döğülmüş krem, 200 gr. rendelenmiş FINDIK, 1/8 litre süt, 150 gr. toz şeker, bir paket vanilyalı şeker, 5 yumurta sarısı, bir kaşık marasken, 125 gr. candis veya konserve meyva veyahut salkım halinde kuru üzüm, limon ve portakal usaresi .

Yapılması : Dondurma makinasında dondurunuz. Kutu içindeki meblâğı çıkarınız, döğülmüş krem, marasken ve parçalanmış FINDIK ve meyvalarla şekerli vanilyayı ilâve ediniz ve karıştırınız. Sonra bomba kalıbına naklederek kapağını örtünüz. Buz kırıntılarile tuz içinde iki saat bırakınız .

niçin çiğnediklerini sordu. Zenci kaptan cevap verdi: " Sizin burnunuz uzun, bizimki yanı sizin saçlarınız düz, bizimki yün gibi kıvırcık, sizin renginiz soluk, bizimki abanoz. Velhasıl-tabiatın mukaddes kanunlarına göre daima düşmanız. Bizi ağır işlerinizde çalıştırmak için Gine sahilleri pazarlarında hayvanlar gibi satın alıyorsunuz İyi bir mısır soğanı kadar etmeyen, hiçbir değeri olmayan sarı bir çamuru toplamak için dağ başlarında bizi öküz sinirinden kırbaçlarla döğüyorsunuz; ve biz de size ilk rastgeldiğimiz yerde yakalayıp tarlalarımızı sürdürüyoruz, burnunuzu kulağınızı kesiyoruz.

Bu kadar makul bir nutka hiçbir diyeceğimiz yoktur. Burnumu ve kulağımı kurtarmak için ihtiyar bır zenci kadının tarlasını sürdüm. Bir sene nihayetinde beni yeniden satın aldılar. Dünya üzerinde iyi ve şayanı temaşa herşeyi gördüm; artık kendi memleketime dönmeğe karar verdim. Memlektte evlendim; ve hiçbir şeye karışmadım; dünyanın en rahat hali bu olduğunu gördüm.

FINDIKLI GATO :

Malzeme: 200 gr. kavrulmuş FINDIK, 200 gr. pudra şeker, 150 gr. un. 200 gr. krem şanti, 14 adet yumurta, biraz vanilya .

Yapılması: FINDIK'lar şekerle birlikte makinada çekilir. Vanilya, un hepsi katı kar haline getirilen 14 yumurta aklarında karıştırılır. yağlanmış ve unlanmış tepsiye daireler yapılır, mutedil fırında pişirilir, bir bıçakla düzeltilir, aralarına krem şanti yahut pasta kremi konur. Etrafına ve üstüne aynı kremden konulup istenildiği gibi süslenir .

PROVENS BİSGÜVİSİ :

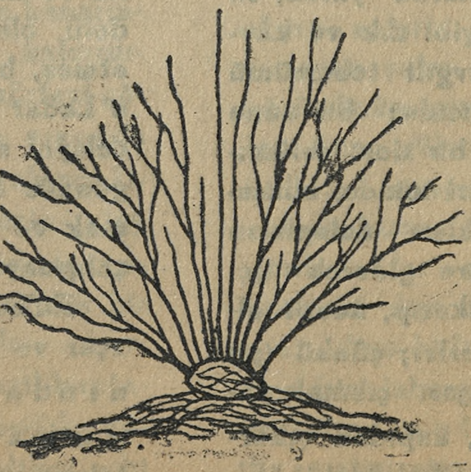
Malzeme: 25 gr. FINDIK, 25 gr. ceviz, 100 gr. pudra, 60 gr. un, 4 yumurta sarısı, 3 akı ve bir bütün .

Yapılması: FINDIK ile ceviz makinada çekilir. Pudra şeker, 4 yumurta sarısı ile rengi beyaz oluncaya kadar bir tencere içinde kaşıkla çarpılır. Bir yumurta kırılır, ameliyata devam edilir. Köpürtülen yumurta akları ve un azar azar karışır. poş ile kâğida dizilir, üzerine yarım ceviz yapıştırılır, orta sıcak fırında pişirilir .

FINDIKLI ve ŞOKOLALI GATO :

Malzeme: 125 gr. FINDIK 350 gr. pudra şeker, 250 gr. tereyağ, 250 gr. şokola, 100 gr. un 6 yumurta .

Yapılması: Kavrulmuş FINDIK'lar çekilir, pudra şekerle beraber karıştırılır, tereyağı, yumurta sarısı, fındıkla karışan şeker 20 dakika tahta kaşıkla karıştırılır. Yumurta beyazı sıkı kar haline getirilir. Şokola yarım yumurta beyazı da karıştıktan sonra yağlanmış. unlanmış, kalıba boşaltılır, orta hararette 40 - 45 dakika pişirilir .

İzmitte Yaz Sabahları

Yazan : **Naci Kalpakcıoğlu**

Sabah, saat altıda, güneşin ışıkları altında bir horoz gibi başını kaldıran kâğıt fabrikasının vardiye değiştiğini bildiren düdük sesiyle, şehre yayılır.

Beni bu düdük sesi uyandırdı. Bu ses ve peşinden fabrikanın bitip tükenmeyen uğultusu... Bu uğultuda makine sesleri ve insan emeği sarmaş dolaş olmuştu. Yattığım yerden görür gibi olurum: Mavi tulumlarının içinde halsiz ve meyus işçiler, gözlerinde uykusuzluk ve yorgunluğun hasıl ettiği bir sönüklük, dudaklarında sigara, kafalarında bir yatak, sendeleyerek ilerler. Bu anlarda yatak, su gibi, ekmek gibi ılık ve kavrayıcı, bir sevgili tebessümü kadar bayıltıcıdır; bir anne dizidir, bir dost selâmıdır!.. Bu hayal içinde, elbiselerini koydukları dolapların bulunduğu yere giderek işçi tulumlarını çıkarıp, kendi elbiselerini giyerler; çünkü işçi tulumuyla dışarı çıkmak yasaktır. Sonra, kapıdan çıkarken, ellerini - filmlerdeki "Elleri yukarı„ sahnelerinde olduğu gibi - yukarı kaldırarak, bekçiye üstlerini aratıp, birşey çalmadıklarına inandırdıktan sonra, birer birer evlerinin yolunu tutarlar. Bu esnada diğer işçiler makinelerin başına geçmişlerdir.

Ben tahayyül etmekte devam ederim. Bazılarını evlerine götürür, uyuyanları uyandırmamak için ayaklarının ucuna basarak yürütür; çocuklarını, gıdasızlıktan yüzlerinin rengi uçmuş çocuklarını, hüzünle seyrettirir ve nihayet yataklarına yatırırım. Bu insanlar için gece ve gündüz farksızdır. Gökyüzünün aydınlık ve mavi veya yıldızlarla dolu olması onları alâkadar etmez, bir gün üç vardiyadır, o kadar yapaçakları şey, geceleyin sekiz saat çalışmak, gündüz de akşama kadar yatmak ve gece olduğu zaman çalışmaya hazırlanmaktır.

Kalkarım; çadırın kapısını açar ve yatağımın hemen yanındaki etek k ı s m ı n ı y u k a r ı k a l d ı r ı r, tekrar yatarım. Yeşil dallar arasından süzülerek üçgen halinde, mâvi ve ılık, bir gök parçası kapıdan içeri girer. Ilık bir sabah rüzgârı yüzümde dolaşır. Ağaçlar, gecenin emdiği yeşilliklerine kavuşmuşlardır. Kötü kötü şairleşerek, yapraklar için, yıldızlardan dinlediklerini kuşlara anlatıyorlar, demek mümkündür. Az ilerde tenis sahası vardır. Onun karşısında, iki tarafında kolkola girmiş ağaçların uzandığı çok sevdiğim yol sabah sisi içinde, tertemiz uzanır, Bu yol insanı hoş bir yere, üzüntülerini bir elbise gibi çıkarıp atabileceği bir yere götürecek gibi gelir bana. Üzerinden bir kamyon geçince etrafı toza boğan, ayakkabıları sarı bir tabakayla örten, yol amelesinin yirmi gündür çalıştığı boğuk bir yola kavuştuğunu gayet iyi bildiğim halde, her sabah böyle düşünürüm: Bu yol, insanı hoş bir yere, üzüntülerini, kinlerini, bir elbise gibi çıkarıp atabileceği bir yere götürecek...

Yatağımın hemen kenarından, çadırın eteğini kaldırdığım yerden, İzmit körfezi görünür. Denizle çadır arasında beş altı metre var, yoktur. Uzakta dağlar, denizle alay eder gibi, yeşil ve ürkek, uzanırlar. Deniz ve sonsuzluk bir bir kafamızda öyle kaynaşmıştır ki, iki mavilik ortasının sıkışmış bu yeşillik, denize hürmetsizlik ediyor gibi gelir. Ve dağlara içerlerim. Deniz, hür ve mavi uzanmalıdır. Onu bir şey hudutlamalıdır. Böyle olsun, isterim. Ve Çadırın eteğini hafifçe indiririm, dağlar görünmez olur. Artık bir çizgi halinde yalnız deniz vardır. Hoşuma gider. Onun, henüz uyur gibi, durgun ve uysal sularını seyrederim.

Bir tren geçer. Bu eksprestir. Ve saat, tam altıyı otuzüç dakika geçmektedir. Bunları sesinden tanırım ve saatin olmadığından zamanı onlara göre tayin ederim. Ekspres demiryolunu sanki söküp fırlatacakmış gibi şiddetle geçer. Dokuza bir haylı vakit vardır. O halde yatmağa ve hayal kurmaya devam edebilirim.

Tren geçer. Keskin ve acı düdüğünden çadıra dolan hayallere dalar, giderim. İstanbula gitmek. Demiryolu boyunca, önce eski ve bakımsız, İstanbula yaklaşırken de eski, fakat güzel evler vardır. Bu ahşap evlerin önünde oyun oynayan yalın ayak çocuklar görürsünüz; şen ve yaramazdılar. Bize; gülerek selâm verirler. Her istasyonda üzüm, su, ekmek satan cin gibi çocuklar vardır. Her çeşme sularını "otuziki dişe muzika çaldırıyor!„ diye bağırarak yuttururlar. Bir daha göremiyeceğiniz insanlara s e l a m v e r i r, bu samimiyetin aydınlığıyla yı-

kanırsınız. Genç kızlara öpücükler yollayabilirsiniz. Şu, meyus bir halde, geçenlere bakan delikanlı, çekip gitmek arzusiyle tutuşur, elinden birşey gelmez. Bir ağaç gibi olduğu yere kök salmıştır, muayyen bir çerçeveden dışarı çıkamaz. Birşey yapamamanın hüznü ile dolar, geçenlere hasretle bakar..

Yol kenarında, bahçeler içindeki, beyaz ve sevimli evlere bakarak hayal kurabilirsiniz. İnsanın sevdikleriyle burada yaşaması ne hoşturl.. Müphem bir genç kız hayali ve afacan çocuklar görür gibi olursunuz. Artık zaman unutulmuştur. Yol boyunca sıralanan evler, mendil sallayan iyi insanlar, hemen ahbap oluveren yol arkadaşları farkedilmez. O müphem hayaller herşeyi yoketmiş, kendi içlerinde eritmişlerdir.

Ve zaman geçer. Ben yataktan kalkamam. Fabrika düdüğü tekrar öter; işbaşı zamanı gelmiştir. Ben çalışmaya başlayan işçi kızları düşünürüm; içlerinden bizim Üniversite talebesi olduğumuzu ve buraya staj için geldiğimizi bilenler, görünce gülümseyerek kaçarlar; fakat hepsi o kadar.

Bir tren sesi daha duyulur. Bu pek uysal, geçen yedielli trenidir; yataklı olduğu için sanki yolcularını uyandırmak istemez. Bir saatlik vaktim kalmıştır.

Derken bir tren daha geçer. Bu, sekizyirmi Adapazar-İstanbul postasıdır; koşarak yorulmuş, nefes nefese bir insan gibi geçer. Az sonra karşıdan da bir vapur gözükür; Gölcük'ten İzmit'e gelmektedir. Bu, saatın tam sekizbuçuğa geldiğini ve muhakkak kalkmam icabettiğini bildirir. Ben gene kalkamam. Beni tutan yatağım değil, hayallerin sıcaklığıdır. Biraz daha beklerim. Fakat bir huzursuzluk, vaktinde daireye gidememek korkusu, beni rahat bırakmaz. Çaresiz kalkarım. Denizle çadır arasında bir su küpü vardır. Bütün gece dışarda duran küpün suyu buz gibidir; serin ve ıslak temasiyle yataktan gözlerime, yüzüme bulaşmış hayalleri eritir. Temiz bir sabah havası içime dolar, aceleyle giyinir, yola koyulurum. Bekçi Rüstem selâm verir :

— Merhaba beyim.

— Merhaba Rüstem ağa.

— Gene geç kaldınız,..

— Aldırma!

Fabrikadan gelen berbat bir koku insanın burnunu sızlatır. Hayaller çadırda ve yatakta kalmıştır; şimdi yalnız gerçek vardır. Fabrikanın marangozhanesinde çalışan insanları görürüm. Çalışmak, derim kendi kendime ne iyi, ne hoş şey... Amma bütün gün canla başla çalışan bir kimse niçin insan gibi yaşıyamıyor, niçin

"OĞUZLAMA„ dan: (x)

Oğul, Böyle Olmaklık Gerek !

Dirse Han, kırk soysuz nökeri tarafından zor altında kâfireline götürülmektedir. Eşi hatun, durumdan oğlu beyi haberlendirir :

İşittin mi, işittin mi neler oldu ?
Sarp kayalar oynamadı, yer doğruldu!
Atan Dirse yoldaşları kırk densizin
Baskınına uğrıyarak apansızın
Kara çılbır takılıp ak ellerine
Götürüldü zâlim kâfir illerine !..
Yoldadırlar; kalk, yerinden becit doğrul ,
Ne yapıp yap, ellerinden kurtar oğul !

Dirse Han'ın bu umulmaz felâkete uğrayışı, tahrikçilik neticesinde, oğlu Boğaç Beyin canına kastetmesi ve fakat dileğine erememesi yüzündendir. Hal böyle iken, Boğaç Bey haberi aldığında son derece teessürlenir. Hemen kara pulat kılıcını kuşanır, ala gözlü yiğitlerini çevresine toplar. Yola girer. Oğuzeli'nden ayrılacağı sırada anası hatun'na karşı söylediği sözler şunlardır :

A anam! Uyumayıp içmeyip ve yemeyip
Dağlar, çaylar aşayım gündüz, gece demeyip ;
Azgın Kara koçuma merhamet kılmıyayım !

*
* *

Yüzü zağlı kılıçlar etimi dilmeyince ,
Dahi akar kanımı yenimle silmeyince
Bağrı başlı atamın yolundan kalmıyayım !

Basri GOCUL

(x) "Oğuzlama - Oğuzname,, Millî mitolojimizin Oğuzlara ait kısmını ihtiva eden manzum (TÜRK DESTANI) dır. Onbin mısra tutmaktadır. Dil Kurumu tarafından yayınlanacaktır.

Yukardaki pasaj, (Boğaç Bey) başlıklı bölümden seçilmiş ve anlaşılmasında güçlük çekilmemesi için nesirleştirilmiştir.

çoluk - çocuğu gıdasız ve perişan oluyor?.. Hızlı hızlı yürür ve düşünürüm. Ben tam dairenin kapısına yaklaşırken fabrikanın saat dokuz, olduğunu bildiren düdüğü öter.

Ve bir fabrika düdüğü ile başlıyan benim sabahım gene bir düdük sesiyle nihayete erer...

Hikâye

GEVREK

Yazan : **Müfide ONAY**

On dört sene kadar oluyor... Dayımın Şifadaki köşkünde her akşam sanki ziyafet varmış gibi masa hazırlanır, oranın yakın komşularından bir kaç teklifsiz ahbabları her akşam o masada isbatı vücut ederlerdi .

Bu müdavimler arasında yine yakın komşulardan kırkbeş elli yaşlarında Androniki isminde uzun boylu, esmer, oldukça güzel zengin bir kadın da bulunurdu. Bu Madam sekiz sene evvel ölen kocasından kalan bir haylı emlâk ve para ile yalnız yaşamakta ve her akşam dayımın akşamcı masasında hazır bulunanlar arasında idi .

Dayıma gelince: O da son senelerde Nafıa nezaretinden tekaüt olduktan sonra vakit geçirmek için gündüzleri, bahçe ile meşgul olup akşamları da böyle sofra başında saatlerce oturup, bir yandan akşamcılığa, bir yandan da böyle güzel kadınlarla sohbet etmesine bayılırdı .

Hele kadın, her akşam kendi eli ile hazırladığı çeşitli mezeler uskumru dolması, siyah havyar ve mayonezlu levrek balıkları ekşamları kendisi gelmeden evvel hizmetcisi ile büyük tepsiler içinde gelirdi .

Yine böyle bir akşamdı. Pek aklımda kalmadı; ama zannedersem günlerden cuma idi. Tabii o gün tatil günü olduğu için dayımın komşuları vaktinden evvel gelmişlerdi. Vakit erken olduğu için olacak ki Madam daha görünürlerde yoktu. Dayım ise tatil günü olduğunu hiç aklına getirmeyerek Madamın gelmedigini görünce pürtelâş ne yapacağını şaşırıp Madamın niçin gelmediğini merak ederek hemen bahçevanı gönderdi .

Diğerlerinin içinde Maliye memurlarından uzun boylu, esmer zayıf ve çok şen ve şakacı olan Naşit Beyin, bu hal dikkatini çekmiş olacak ki mütemadiyen pençereden Madamın yolunu beklediğini farkettirmemeğe uğraşan dayımı, kritik etmekten bir dakika geri kalmıyordu.

Tam o sırada salon kapısı açıldı; dayımın yerinden pürtelâş fırlaması ile bir saniyede kendini salon kapısında bulması bir oldu. Bir de salondan içeri giren bahçevan; Madamın bugün yeğeninin düğünü münasebetile aldığı telgraf üzerine pek acele Beyoğlu'na gittiğini ve bir hafta kadar orada kalacağını söylemesi üzerine kahkahalarla gülmekten kendini alamayan Naşit beye, dayım ters, ters bakup "Ne o, öyle gevrek gevrek gülüyorsun.„ Diyerek masasının başına doğru yürüdü .

SAMİ GÜRLEV'İ[...]

Geçen hafta idi, Şükrü Enis Regü'yü z[...]
konuşurken " Haberin var mı ?„ dedi.
" Neden ?„ dedim.
" Sami Gürlev ölmüş „ dedi.
Birdenbire beynimden vurulmuşa döndü[...]
dan, Kemal Uluser'den, Muzaffer Tayyip [...]
genç nesil altıncı kurbanını da vermişti d[...]
Sen ki daha düne kadar şiirlerinde y[...]
" Bana İstanbul gibi uzaktasın hürriy[...]
Hergün bir hikâye söylenir senden.
Hergün bir şarkını duyarım içimden[...]
— Mahpushane çeşmesi yandan akıy[...]
Ayrılmak şanına düşer mi Çiçekdağı[...]
Lâkin sen hâlâ bana yabancı,
Hâlâ bulutlar gibi hayalimdesin..
Sana birtürlü yaranamadım gitti,
Raskolnikof misali toprağı öptüm h[...]
Memur oldum aç kaldım...
Fakat sen hâlâ bura'arda değildin,
Canımın çektiği hürriyet !
diyerek hürriyetsizlikten, memur olup aç kal[...]
Demek o alçak verem, san'atkâr düşmanı [...]
mızdan aldı ha !
Nur içinde yat aziz şair !

Sabı[...]

Düşünce

Denize karşı eri düşünürüm,
Yıldızlara bakıp seni.
Bir değil, beş değil düşüncen:
Ekmek derdi, kömür derdi, tuz derdi.
ben hepsine razıyım ama,
Ah ! ölümü düşünmek olmasa...

S. Ş.

Blaise Cendrars'dan

Biz kederli olmak istemiyoruz
Bu çok kolaydır.
Bu pek aptalcadır,
Bu o kadar zor birşey de değildir
Bunun için ekseriya elimize çok fırsat geçer,
Bu fena birşeyde değildir
Çünkü bütün dünya kederlidir
Biz artık kederli olmak istemiyoruz!

Tercüme eden : Sabih ŞENDİL

ve günün diğer vakaları arasında o
r, unutulur yani:

n bir bekleyiş vardır ki daima bir ö

k'a mı, haber mi ne olduğu meçhul bu-
ez huzura kavuşulunacağından emin olu-
ou...

rken müzmin bir arzu mütemadiyen " işte çıktı,
uktü „ diye fısıldar durur.

Evde otururken merdivenleri çıkan ayak sesleri, kapının çalınışı, postacının gaçişi hep birer ümittir. Kaç geceler o beklenilen şeyin ışık gibi odaya dolacağı, hayalet gibi duvarlardan geçerek içeri girivereceği tahayyül edilmiştir.

bazan bir kadın şekline girer nihayet karşılaştık„ denilir, fakat değildir.

bazan gökte kayan bir yıldız, denizde batan bir güneş, cebe giren dolgun bir para, esaslı yenilen bir yemektir. İnsan bir an için öyle sanar, ama aslında öyle değildir.

Belki bir çocuk gülüşünde, bir suyun akışında, bir kadın öpücüğünde, bir para şakırtısında ondan parçalar vardır.

Lâkin tamamı, bütünü neredėdir.

Nereden çıkıp ne zamam gelecektir:

Herkes dünya kurulalıdan beri onu beklemiş, ben de onu bekliyorum.

O ne midir? yanılmıyorsam saadet, saadettir galiba.

Ç. ALTAN

SAYI 48

Aralık 1947

AKSU

GİRESUN HALKEVİ

YEŞİLGİRESON Matbaası
GİRESON